

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Соціальна статистика і аналіз ринку праці

підготовки бакалавра
(назва освітнього рівня)
спеціальності 051 Економіка
(шифр і назва спеціальності)

2021 рік

РОЗРОБЛЕНО: Львівський національний університет імені Івана Франка

Розробник: к.е.н., доцент кафедри статистики Прокопович-Павлюк І.В.

Обговорено та рекомендовано до впровадження Вченою радою економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

“30” серпня 2021 року, протокол №1

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Соціальна статистика і аналіз ринку праці” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Економічна аналітика та бізнес-статистика».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є кількісна сторона масових явищ і процесів, які виражаються у сукупності соціальних та економічних відносин, що відбуваються в суспільстві, на ринку праці та у всіх сферах соціального життя, які визначають його рівень, спосіб та якість.

Міждисциплінарні зв'язки з навчальними дисциплінами загальноєкономічної та професійної підготовки, зокрема, «Макроекономіка», «Статистика», «Економічна статистика», «Інформаційно-комунікаційні технології», .

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Основи соціальної статистики.
2. Статистика ринку праці.
3. Напрями статистичного аналізу соціальних явищ (процесів)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* курсу є формування системи теоретичних знань та практичних навичок по використанню статистичних методів та прийомів дослідження соціальних явищ та процесів, які відбуваються в суспільстві

1.2. *Основними завданнями* дисципліни “Соціальна статистика і аналіз ринку праці” є:

– опанувати теоретико-методологічні засади статистичного вимірювання та аналізу явищ і процесів соціального характеру та ринку праці зокрема;

– вивчити особливості вітчизняної законодавчо-нормативної бази, методів організації і планування статистичного спостереження соціальної сфери;

– розвинути знання і навички у галузі проведення несучільних, у тому числі вибіркового обстеження у вивченні умов життя та економічної активності домогосподарств;

– вивчити підходи та методи побудови та аналізу соціальних індикаторів і закономірностей соціального розвитку;;

– поглибити знання про основні соціальні проблеми в Україні та у світі;

– розвинути знання і навички використання статистичних методів в побудові узагальнюючих показників рівня життя.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- предмет, основні завдання і поняття соціальної статистики;
- теоретико-методологічні засади статистичного вимірювання та аналізу явищ і процесів соціального характеру та ринку праці зокрема;
- існуючі міжнародні стандарти та рекомендації щодо статистичного вимірювання та аналізу ринку праці;
- особливості вітчизняної законодавчо-нормативної бази, методів організації і планування статистичного спостереження соціальної сфери;
- підходи та методи побудови та аналізу соціальних індикаторів і закономірностей соціального розвитку;
- основні соціальні проблеми в Україні та у світі.

розуміти: принципи побудови аналітичних показників соціальної статистики; підходи до стратифікації суспільства; структуру соціальних явищ та процесів.

вміти :

- розробляти програму та інструментарій соціальних досліджень;
- знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел щодо соціальних явищ, процесів;
- вільно користуватися існуючими міжнародними, національними, регіональними базами статистичних даних;
- розраховувати та інтерпретувати соціальні індикатори, характеристики ринку праці;
- аналізувати тенденції та чинники розвитку ринку праці та гуманітарної сфери;
- розробляти пропозиції щодо удосконалення статистичного спостереження та аналізу соціальних явищ, процесів.
- здійснювати порівняльний аналіз рівня та якості життя у регіональному та міжнародному розрізі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин /5 кредитів ECTS.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ

Тема 1. Предмет, метод, завдання курсу «соціальна статистика і аналіз ринку праці».

Об'єкт, предмет соціальної статистики. Методи соціальної статистики. Завдання соціальної статистики. Основні розділи соціальної статистики. Інформаційна база соціальної статистики.

Література: [18, 2, 14].

Тема 2. Організація соціальних досліджень

Поняття та види соціальних досліджень. Етапи соціального дослідження. Програма та інструменти соціального дослідження

Шкала як еталон вимірювання соціальних характеристик. Види шкал (номінальна, порядкова, метрична) та припустимі математичні операції з ними. Порівняльні методи: попарне порівняння, шкалювання з постійною сумою; метод q-сортування. Стійкість вимірювання. Кодування інформації.

Поняття вибіркової сукупності. Умови застосування вибіркового методу. Репрезентативна та нерепрезентативна вибірка. Похибка, ймовірність та дизайн-ефект у вибірці. Специфічні вибіркові методи у соціальних дослідженнях (RDS та TLS вибірка, метод коефіцієнтів)

Література: [11, 9, 10, 20].

Тема 3. Соціальна система та її складові

Населення як статистична сукупність. Соціальна структура населення. Соціальна верства та соціальна група. Соціальні відносини та соціальні процеси. Соціальний інститут як інституційна одиниця, відображення в СНР. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.

Статистичне вивчення структури населення. Категорії чисельності населення. Основні показники руху і відтворення, методи прогнозування чисельності населення.

Статистика розселення населення.

Сім'ї та домогосподарства.

Джерела інформації про населення. Перепис населення.

Література: [9, 11, 14, 15].

Змістовий модуль 2. СТАТИСТИКА РИНКУ ПРАЦІ

Тема 4. Статистика ринку праці робочої сили.

Резолюція МОП зі статистики трудової діяльності. Форми трудової діяльності. Склад робочої сили.

Статистика зайнятості і безробіття. Показники для аналізу робочої сили та окремих форм трудової діяльності. Класифікації, що використовуються в аналізі робочої сили.

Безробіття як соціально-економічне явище. Статистичний аналіз безробіття: показники та напрями статистичного аналізу.

Аналіз гендерних аспектів на ринку праці.

Статистичне вивчення неформальної зайнятості.

Показники руху робочої сили. Трудова міграція.

Джерела інформації статистики ринку праці. Адміністративні дані Державної служби зайнятості.

Література: [4, 7, 8, 9, 12, 13, 16].

Тема 5. Статистика оплати та умов праці

Витрати підприємств на утримання робочої сили. Заробітна плата як «ціна праці». Функції заробітної плати та її види. Структура оплати праці. Функції мінімальної заробітної плати. Варіанти встановлення мінімальної заробітної плати. Законодавство про мінімальну заробітну плату. Вплив мінімальної заробітної плати на ринок праці: теорія та емпіричні оцінки її впливу на ринок праці. Практика встановлення мінімальної заробітної плати.

Форми і системи заробітної плати. Склад фонду заробітної плати. Аналіз динаміки заробітної плати.

Статистика умов праці. Статистика трудових конфліктів.

Література: [10, 12, 13].

Змістовий модуль 3. НАПРЯМИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ ЯВИЩ (ПРОЦЕСІВ)

Тема 6. Статистика доходів та рівня життя населення.

Поняття рівня життя. Система показників статистики рівня життя. Способи оцінки рівня життя. Завдання з вивчення рівня життя.

Поняття і склад сукупних доходів. Соціальні нормативи. Статистичні характеристики розподілу населення за рівнем доходів. Показники диференціації доходів. Коефіцієнти асоціації і контингенції.

Децильні і квартильні коефіцієнти диференціації доходів. Закон Парето. Коефіцієнти Лоренца і Джині.

Крива Лоренца. Показники відмінностей в структурі доходів. Коефіцієнти Салаї, Гатєва. Квадратичний і лінійний коефіцієнти структурних відмінностей, абсолютна і відносна бідність.

Суб'єктивна бідність. Концепція відносних депривацій. Визначення межі бідності в Україні. Система показників бідності та методи їх розрахунку. Розрахунок індексів бідності населення.

Література: [3, 11, 14, 18].

Тема 7. Статистика споживання.

Завдання та система показників статистики споживання населенням матеріальних благ та послуг. Загальний обсяг споживання населенням матеріальних благ (послуг). Структура споживчих витрат населення. Раціональні норми споживання. Децильні коефіцієнти диференціації споживання. Коефіцієнти еластичності споживання. Якість споживання та проблеми її кількісної оцінки. Вибіркові обстеження бюджетів домогосподарств. Динаміка споживання населення.

Література: [3, 11, 14, 18].

Тема 8. Статистика якості життя

Поняття «якість життя». Завдання порівняльного аналізу якості життя населення. Склад показників, що характеризують якість життя.

Принципи розрахунку інтегральних індикаторів якості життя населення. Методологія обчислення індексу людського розвитку.

Індекс розвитку з урахуванням гендерного фактора. Показник розширення можливостей жінок.

Методи вивчення умов життя населення.

Література: [3, 13, 17, 18].

Тема 9. Статистика освіти та окремих галузей сфери обслуговування населення.

Завдання і джерела статистики освіти. Освітні послуги та рівень освіти населення.

Показники стану і розвитку освіти.

Соціальний захист населення. Послуги культури, мистецтва та засобів масової інформації. Інформатизація суспільства. Політична та інша суспільна діяльність.

Література: [1, 10, 11, 18].

Тема 10. Статистика охорони здоров'я

Основні напрями аналізу даних про здоров'я населення та охорону здоров'я. Джерела статистичної інформації про стан здоров'я, охорону здоров'я населення.

Принципи побудови та діяльності медико - статистичної служби України.

Медико-соціальні проблеми демографічних процесів. Рівень здоров'я населення та особливості його статистичного вимірювання. Фактори, які впливають на стан здоров'я населення. Показники статистики здоров'я населення. Показники статистики захворюваності населення.

Статистика мережі охорони здоров'я. Забезпеченість ресурсами та ефективність їх використання. Аналіз діяльності закладів охорони здоров'я та якості медичної допомоги.

Статистичне вивчення інвалідності та виробничого травматизму. Джерела статистичної інформації про стан здоров'я, охорону здоров'я населення.

Література: [2, 17, 18].

Тема 11. Статистика громадського порядку і безпеки

Предмет, об'єкти, завдання, галузі правової статистики. Система показників, що характеризують громадський порядок і безпеку населення. Кримінальні, цивільні, адміністративні правопорушення, судочинство, виконавське впровадження. Вивчення закономірностей, тенденцій розвитку правових явищ у часі, структури злочинності, впливу суспільства на правопорушників.

Джерела статистичної інформації про правові явища (процеси)

Література: [14, 17, 18].

Тема 12. Статистика бюджетів часу населення та дозвілля

Бюджети часу населення, їх структура. Використання часу за інтересами та уподобаннями в період дозвілля. Наявність і можливості використання, устаткування і заходів проведення дозвілля

Література: [14, 17, 18].

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативні та інструктивні матеріали

1. Про освіту. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
3. Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада». Режим доступу: <https://socgromada.ioc.gov.ua/>
4. [Методика формування вибіркової сукупності для проведення у 2019-2023 роках вибіркового обстеження населення \(домогосподарств\): умов життя домогосподарств, робочої сили та сільськогосподарської діяльності населення у сільській місцевості, затверджена наказом Держстату від 01.03.2018 №39 зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 29.12.2018 №296](#). URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.08.2020).
5. [Методика розрахунку показників соціальних виключень та стану бідності за умовами життя, затверджена наказом Держстату від 29.12.2017 №340](#). URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 16.08.2020).
6. [Методика комплексної оцінки бідності, затверджена наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України від 18 травня 2017 року № 827/403/507/113/232](#) URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.08.2020).
7. [Методологічні положення щодо класифікації та аналізу робочої сили й окремих форм трудової діяльності, затверджені наказом Держстату від 27.01.2017 №22, із змінами, затвердженими наказом Держстату від 28.12.2018 №292](#) URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.08.2020).
8. [Методологічні положення обстеження робочої сили, затверджені наказом Держстату від 06.07.2018 №128, зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 29.04.2020 №131](#) URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.08.2020).
9. [Методологічні положення щодо визначення неформальної зайнятості населення, затверджені наказом Держстату від 23.01.2013 №16](#) URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 18.08.2020).

Наукова та навчальна література

Основна

10. Бараник З.І. Статистика праці: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 246 с.
11. Костецький Я.І. Соціальна статистика: Навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2011. 303 с.
12. Лібанова Е.М. Ринок праці: Навч. посібник. К.: Центр навч. літ, 2003. 224 с.
13. Лібанова Е., Палій О. Ринок праці та соціальний захист: навч. посібник із соц. політики. К.: Основи, 2004. 491 с.
14. Самоєнкова О.В., Ольвінська Ю.О. Соціальна статистика. Навчальний посібник–Одеса: ОДЕУ, ротапринт, 2009 р. 102 с.
15. Социальная статистика / под ред. И. И. Елисеевой. М.: Финансы и статистика, 2002. 480 с.
16. Статистика ринку праці: міжнародні стандарти та національний досвід. Навч. посібник/ за ред. Н.С.Власенко, Н.В. Григорович, Н.В. Рубльової.-К: ТОВ „Август Трейд”, 2006. 320 с.

17. Столярів Г.С., Огай М.Ю. Соціальна статистика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. диц. К.: КНЕУ, 2003. 195 с.
18. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика: підручник. К. : КНЕУ, 2002. 376 с.

Допоміжна

19. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. Посібник-довідник/ О.Богдан - К.: Дух і літера, 2015 р. – 380 с.
20. Борисова Ю. В. Методологія та методи соціальних досліджень: навч. посіб. / Ю. В. Борисова— К. : ДЦССМ, 2003. – 216 с.
21. Матковський С.О. Теорія статистики: навч. посібник / С.О.Матковський, О.Р.Марець. К.: Знання, 2009. 534 с.
22. Матковський С.О., Гальків Л.І., Гринькевич О.С., Сорочак О.З. Статистика: навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2009. 430с.

Періодичні наукові та науково-практичні видання

☐ Статистика	☐ Соціум. Документ. Комунікація
☐ Регіональна економіка	☐ Вища освіта України
☐ Демографія та соціальна економіка	☐ Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету
☐ Україна: аспекти праці	☐ Соціальна економіка

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні матеріали для самостійної роботи студентів з курсу „Соціальна статистика та аналіз ринку праці”. Укладач: І. Прокопович-Павлюк. Львів: Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. –20с.

2. Соціальна статистика і аналіз ринку праці. Електронний навчальний курс. Режим доступу: <https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=3176> (для зареєстрованих користувачів).

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Електронні адреси органів державної статистики в Україні та світі

- www.ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України
- www.stat.lviv.ua – Головне управління статистики у Львівській області
- <https://iea.gov.ua/naukovo-analitichna-diyalnist/analitika/> - Інститут освітньої аналітики
- <http://medstat.gov.ua/ukr/statdan.html> - Центр медичної статистики МОЗ України
- www.epp.eurostat.ec.europa.eu – Статистичний офіс Європейської співдружності
- www.unstats.un.org – Департамент статистики ООН

Статистичні публікації органів державної статистики. (Режим доступу:

<http://www.ukrstat.gov.ua/>)

- «Статистичний щорічник України»
- Демографічний щорічник. «Населення України».
- Статистичний збірник "Чисельність наявного населення України"
- Статистичний збірник "Таблиці народжуваності, смертності та середньої очікуваної тривалості життя"
- Статистичний збірник "Робоча сила України".
- Статистичний збірник "Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України"

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Критерієм успішності засвоєння навчальної дисципліни "Соціальна статистика і аналіз ринку праці" є позитивна оцінка (відповідно до шкали оцінювання досягнень студента в ECTS) за:

- виконання тематичних, модульних та підсумкових тестових завдань різних рівнів складності;
- розв'язування тематичних і комплексних практичних задач;
- виконання аналітичних, дослідницьких робіт;
- написання проміжних та підсумкового модульного контролю.

Розподіл балів, які присвоюється студентам

Вид роботи	Форма роботи	Бали	
		денна форма	заочна форма
Навчальна аудиторна робота	Семінарські та практичні заняття	40	
Участь в організації соціального дослідження (робота в групах) або підготовка індивідуального аналітичного дослідження	Презентація результатів дослідження	20	
Участь у наукових заходах*	Виступ з науковим повідомленням, доповіддю (презентація результатів)	10	
Підсумкова модульна контрольна робота		40	
Разом		100	

*Додаткові "бонусні" бали

Шкала оцінювання: Університету , національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	За національною шкалою
		Залік
90 – 100	A	<i>Зараховано</i>
81-89	B	
71-80	C	
61-70	D	
51-60	E	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виходячи з основних навчальних цілей вивчення дисципліни визначені такі основні засоби (табл. 5.1)

Таблиця 5.1 –Засоби діагностики успішності навчання та дидактичні матеріали

Ціль, об'єкт оцінювання успішності	Дидактичні засоби досягнення	Дидактичні матеріали
Засвоєння основних понять і термінів	<ul style="list-style-type: none">■ Усне бліц-опитування■ Письмові статистичні диктанти■ Тестування	<ul style="list-style-type: none">■ Контрольні запитання■ Тестові завдання
Засвоєння методики розрахунку показників соціальної статистики	<ul style="list-style-type: none">■ Тестування■ Розв'язування практичних завдань у межах певної теми	<ul style="list-style-type: none">■ Тестові завдання■ Практичні завдання
Розвиток навиків застосування статистичних методів і показників аналізу соціальної сфери	<ul style="list-style-type: none">■ Розв'язування практичних завдань у межах певної теми	<ul style="list-style-type: none">■ Практичні завдання
Розвиток навиків самостійного та комплексного застосування різних статистичних методів в організації соціального дослідження	<ul style="list-style-type: none">■ Організація соціального дослідження (робота в групах)■ Виконання індивідуальних аналітичних робіт	<ul style="list-style-type: none">■ Тематика пошуково-аналітичних робіт, методичні рекомендації до їх виконання

Автор _____ / Прокопович-Павлюк І.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)